

**Národní referenční laboratoř pro neionizující
elektromagnetická pole a záření**

**Státní zdravotní ústav
Praha 10, Šrobárova ulice č. 48**

Novinky v EMF legislativě

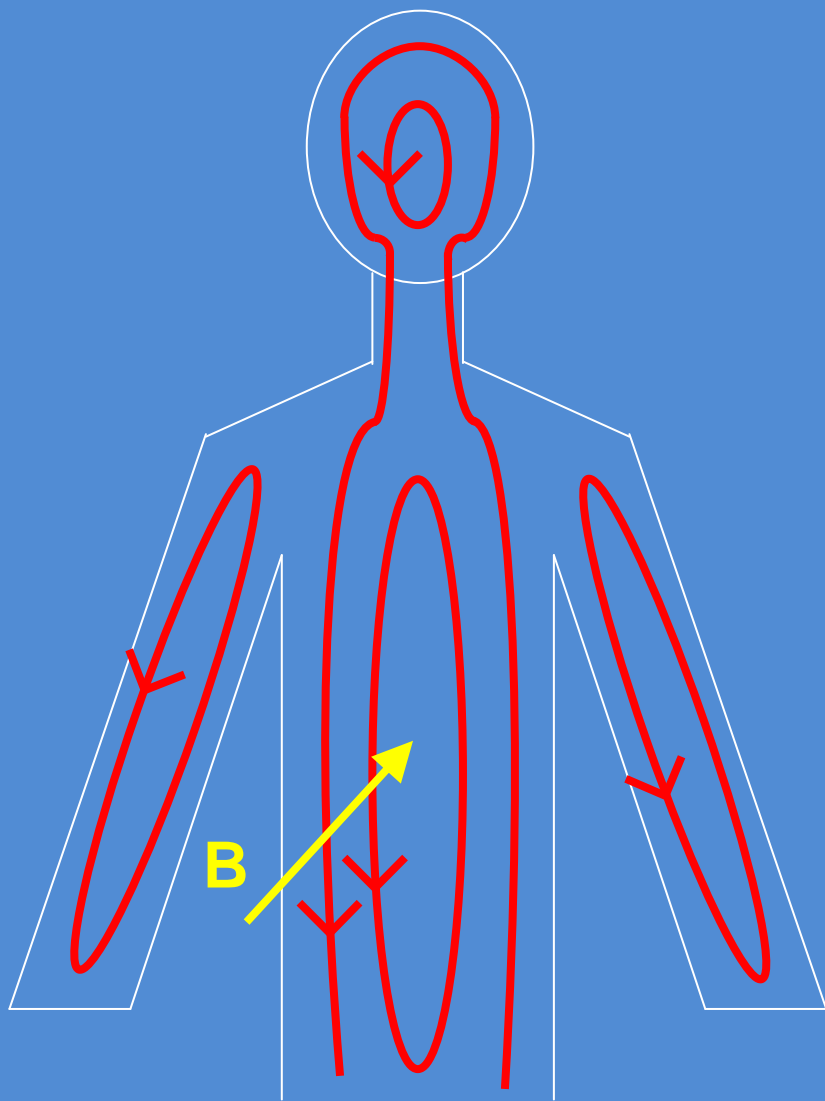
Lukáš Jelínek

elmag@szu.cz

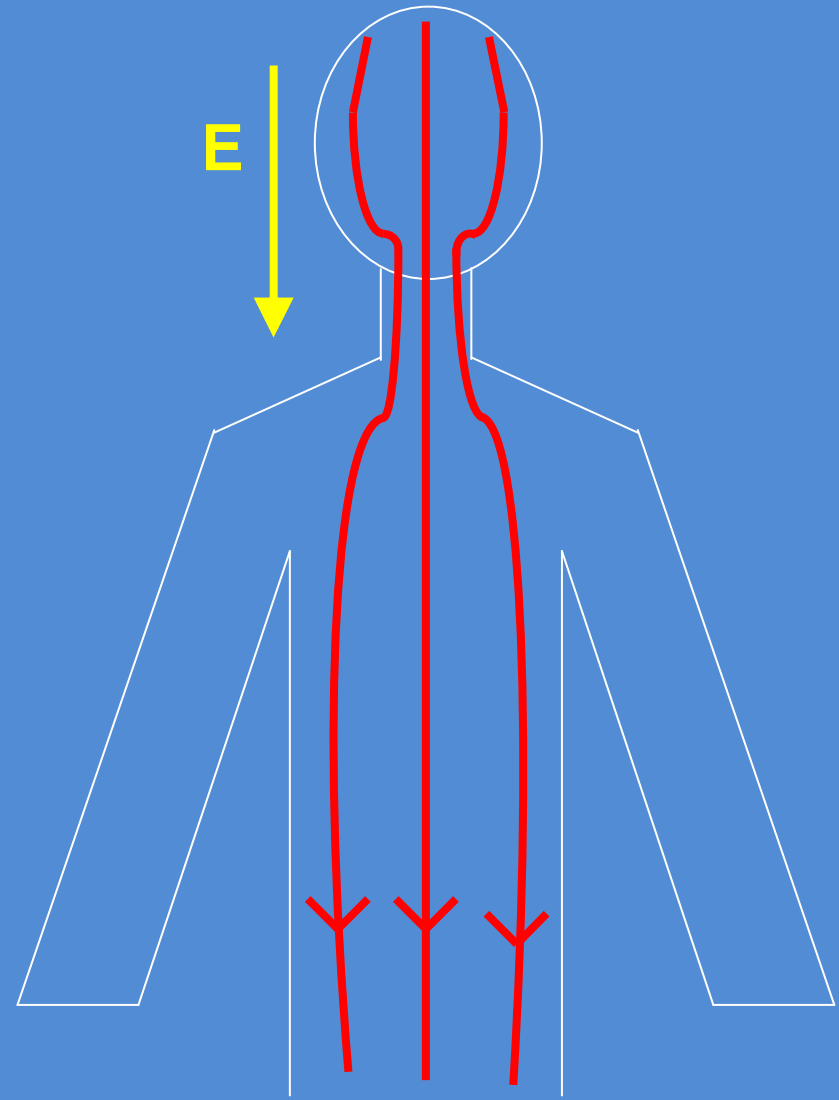
- 2000 – Nařízení vlády č. 480/2000 Sb., o ochraně zdraví před neionizujícím zářením, limity převzaté z ICNIRPu
- 2008 – Nařízení vlády č. 1/2008 Sb., o ochraně zdraví před neionizujícím zářením, formální novela, limity totožné jako 480/2000 Sb., **ale vyjmuty frekvence 0 Hz – 300 Hz (Evropské nařízení)**
- 2009 – Další formální novela s ohledem na evropskou legislativu
- **2012 – Změna limitů pro nízké frekvence, obnovení frekvenčního rozsahu 0 Hz – 300 Hz**

- **1999 - Rada Evropy doporučila expoziční limity dle ICNIRP**
- **2004 - Direktiva Evropského parlamentu 2004/40/EC (0 Hz – 300 GHz)**
- **2006 - Direktiva Evropského parlamentu 2006/25/EC (300 GHz – 3 PHz)**
- **2008 - Pozastavení národní implementace Direktivy 2004/40/EC**
- **2012 - Nová Direktiva (snad)**

Nízkofrekvenční elektromagnetická pole

$$E_i = K_H \frac{dB}{dt}$$

$$E_i = \epsilon_0 K_E \frac{dE}{dt}$$

Přímé projevy nízkofrekvenčního elektromagnetického pole

Elektrické pole v tkáni (V/m)	Projevy
0,05 – 0,1	Vizuální efekty (magneto-fosfeny) – první projevy pole, obtěžující, ale neškodné – existují pouze v blízkém okolí 25Hz
0,1 – 1	Stimulace mozkových nervů , možné ovlivnění mozkových funkcí, možný pocit nevolnosti, závratě
1 – 10	Práh stimulace periferní nervové soustavy , svalové kontrakce, možná zdravotní rizika
> 10	Možné ovlivnění srdečního svalu ; nesporná zdravotní rizika

Poznámky k funkci nervu

- Nervová buněčná membrána má klidový potenciál pod kterým nemůže být drážděna – **práh možného efektu**.
- I malé překročení prahu působí velké dráždění – **nervy mají kladnou zpětnou vazbu – fungují jako komparátor**.

Nepřímé projevy statického magnetického pole

- Síly působící na feromagnetické objekty

- Nebezpečí z letícího projektilu – **30 mT a výše.**
- Pole **vyšší než 10 T** – možné magneto-hydrodynamické jevy - změna krevního tlaku, indukce napětí na cévách a srdci

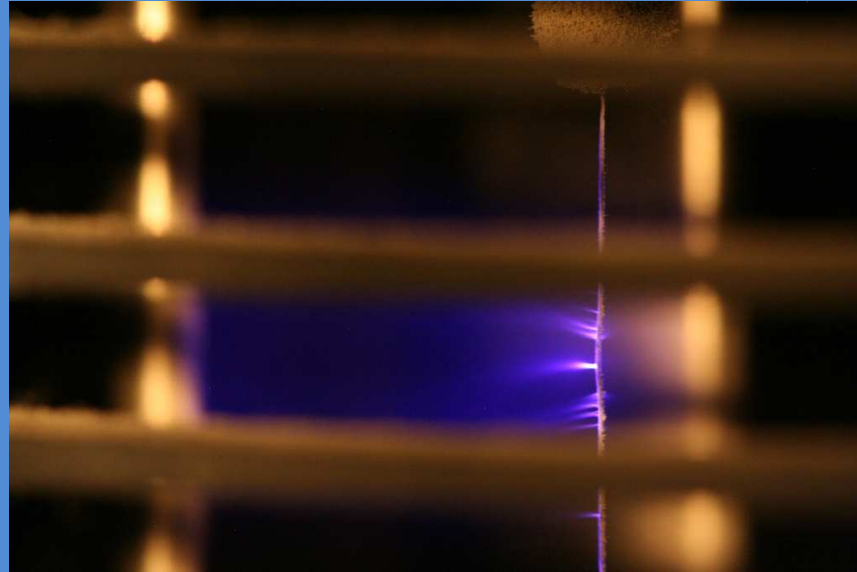
Nepřímé projevy nízkofrekvenčního magnetického pole

- Ohřev dobře vodivých objektů – např. vodivé implantáty

Nepřímé projevy nízkofrekvenčního elektrického pole

- Koronový výboj, pohyb vlasů a chlupů - obtěžující a potenciálně bolestivé

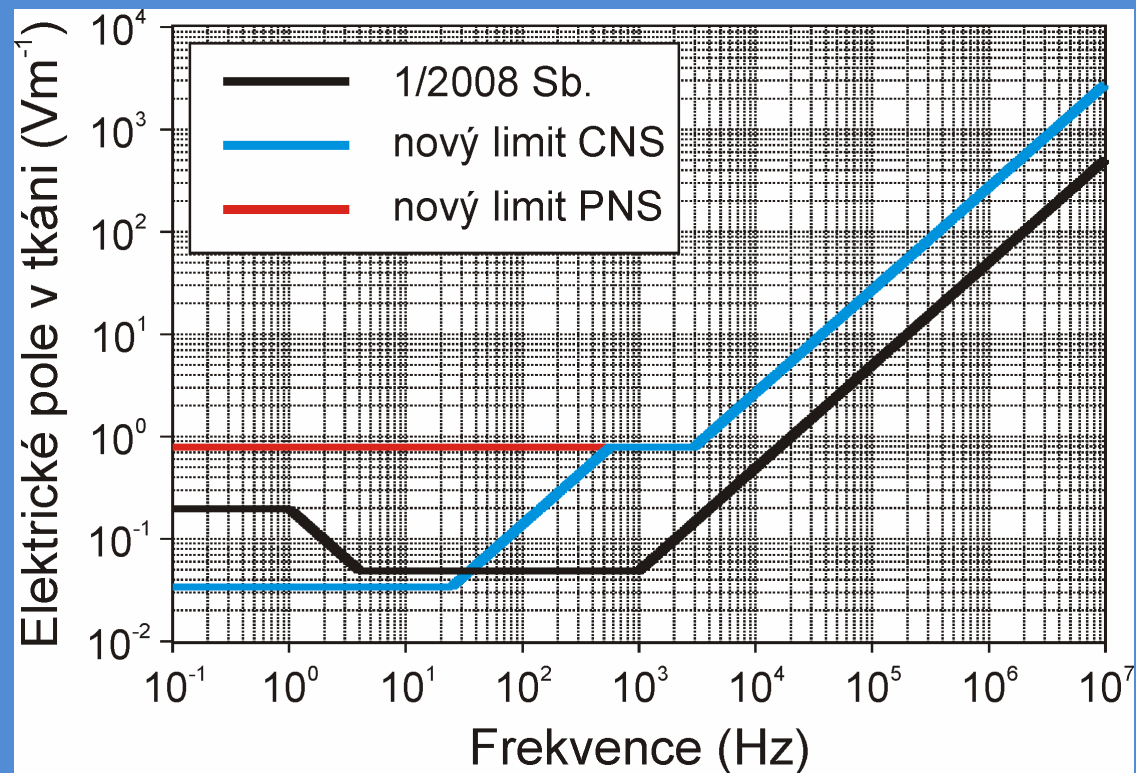
- Korona - **30 kV/m a výše**

Nepřímé projevy nízkofrekvenčního magnetického pole

- Interference kardiostimulátoru a magnetického pole - **0.5 mT a výše**

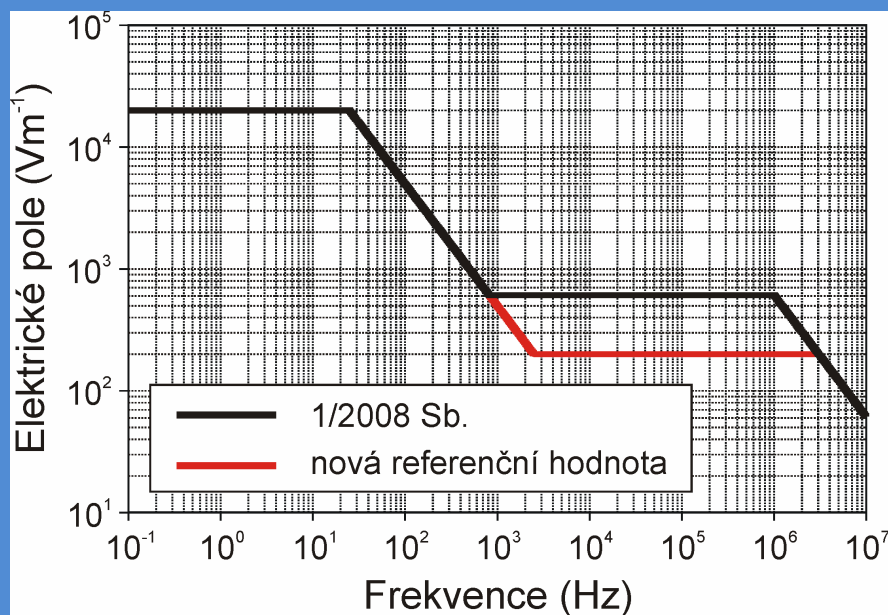
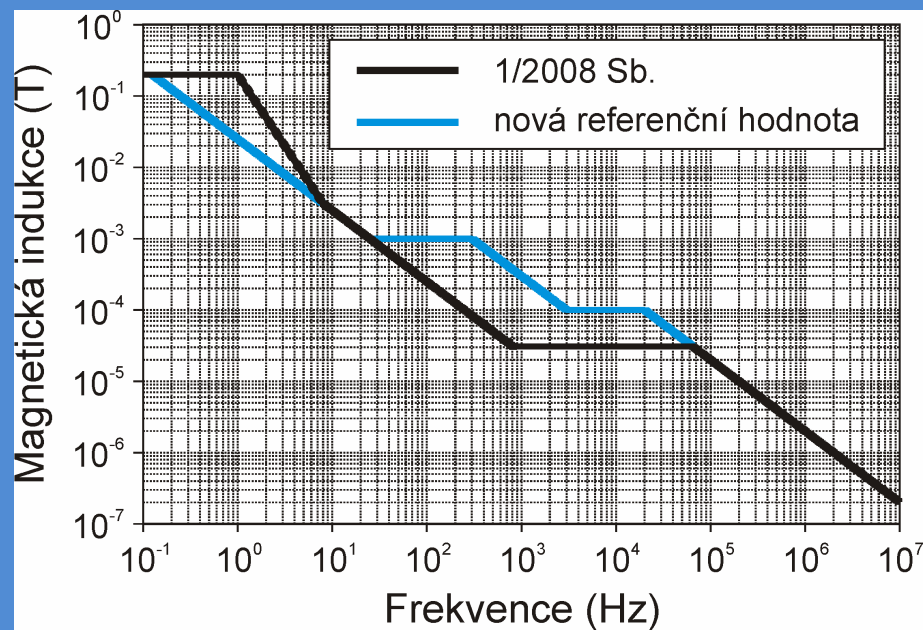

Navrhovaná změna nejvyšší přípustné hodnoty

- 8 T - Možné magneto-hydrodynamické jevy
- 33 kV/m – Korona
- 30 mT - Nebezpečí z letícího projektilu

Navrhovaná změna referenčních hodnot

Návrh

Zaměstnanec s **pasivním kovovým implantátem** či **kardiostimlátorem** bude zařazen do kategorie „**ostatních osob**“ – 5x nižší limit

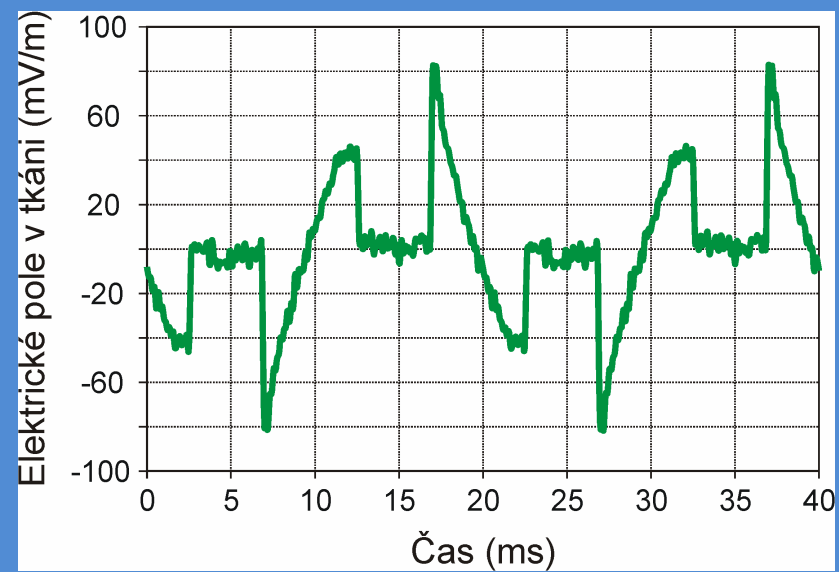
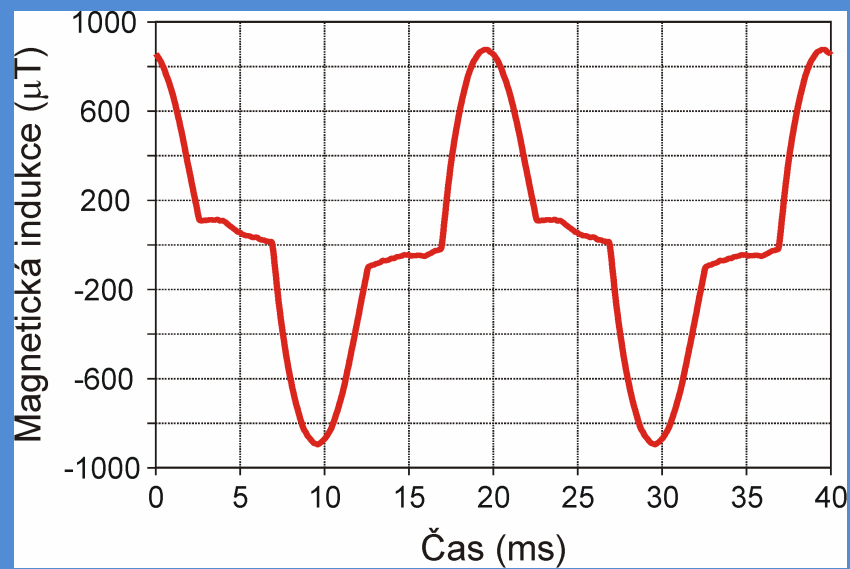
Tím je zaručena neporušená funkce implantátu, ale jsou **omezeny některé práce**.

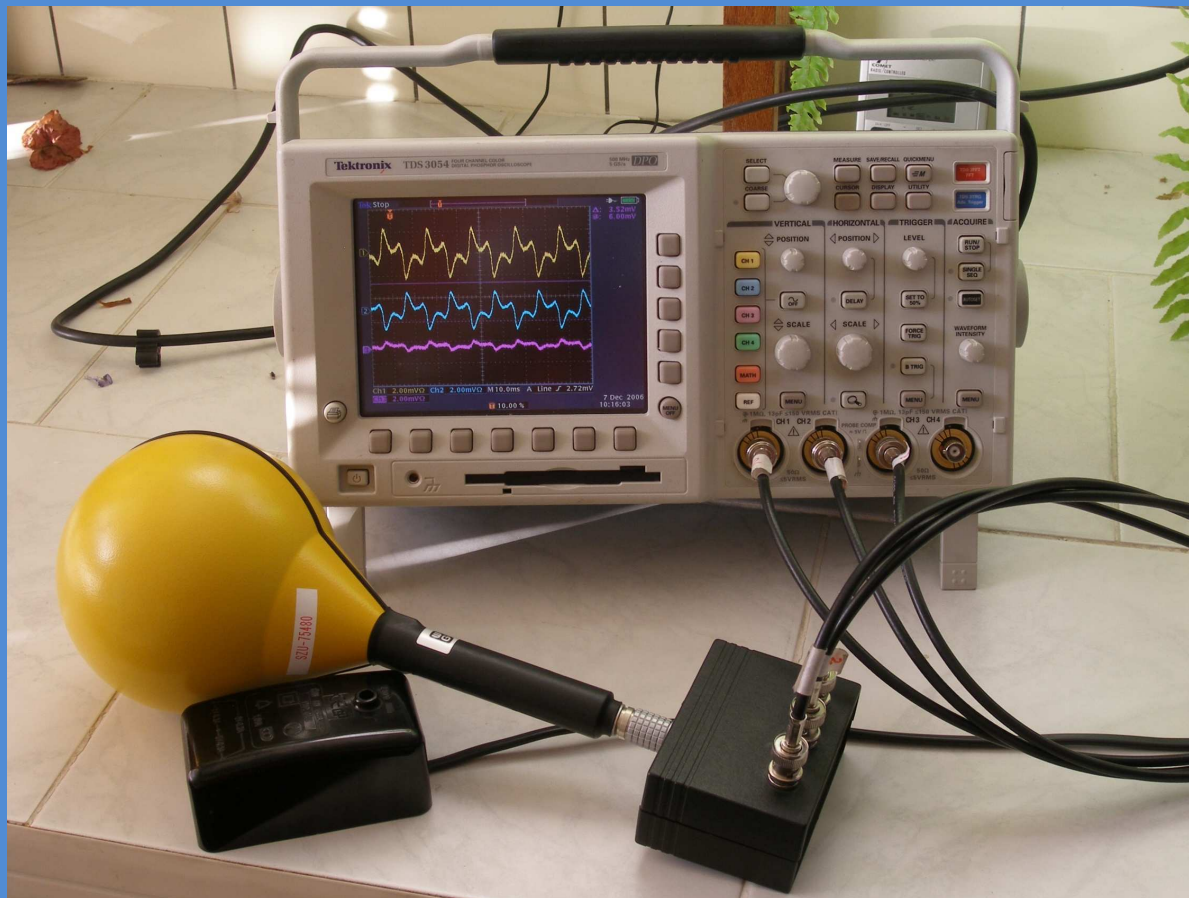

Navrhovaná změna v praxi

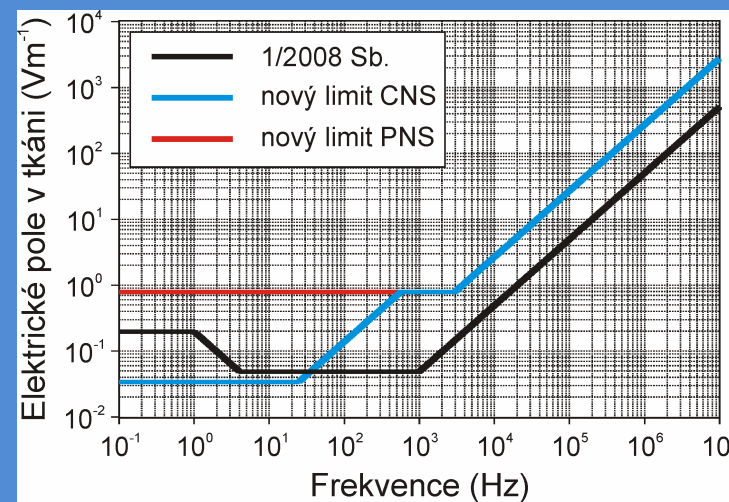
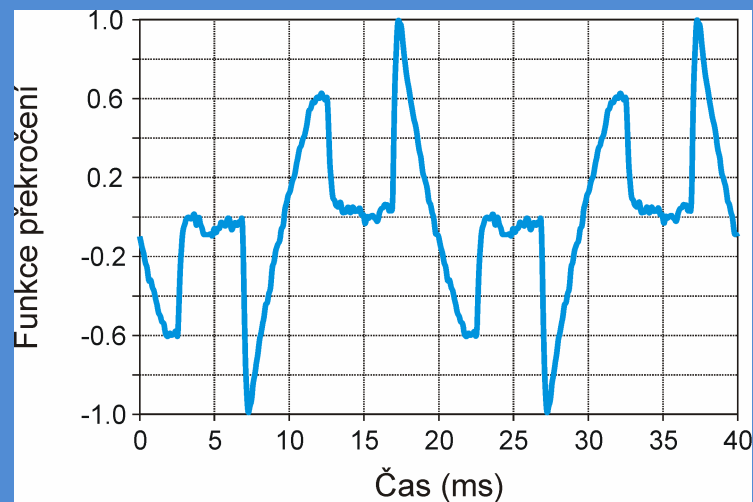
Navrhovaná změna v praxi

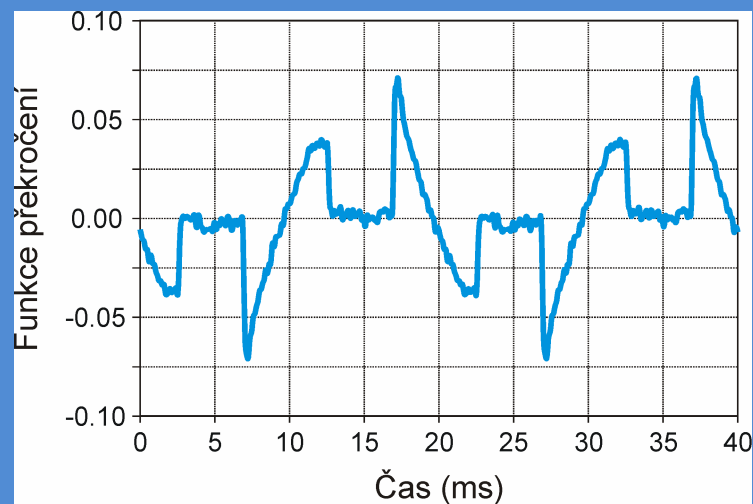
- Stále platí, že nejuniverzálnějším měřidlem je **digitální osciloskop s indukční sondou**

Navrhovaná změna v praxi

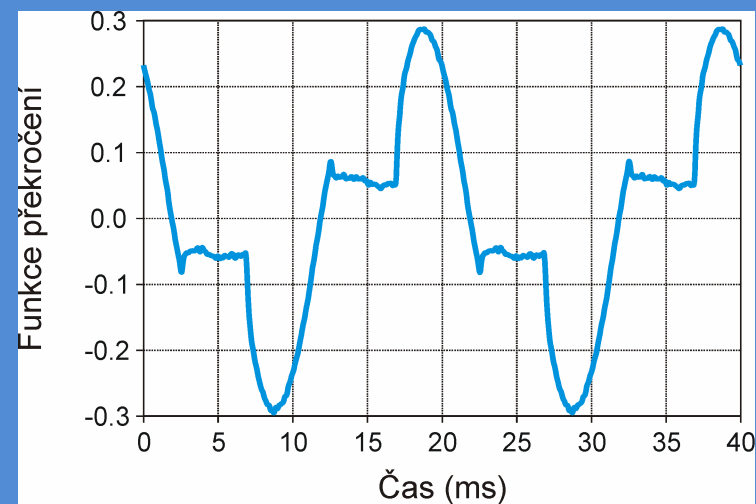
1/2008 Sb.

Nový limit PNS

Nový limit CNS

Mýtus

Existuje příčinná souvislost mezi výskytem **dětské leukémie** a expozicí magnetickému poli u **vedení vysokého napětí**

- $B = 0.4 \mu\text{T}$, tedy asi 1/1000 expozičního limitu
- Statistickou korelaci mezi těmito dvěma parametry ohlásili v roce 1979 N. Wertheimer a E. Leeper
- Nikdy se také nepodařilo navrhnout žádný plausibilní mechanismus
- Celý problém vyvrátila další statistická studie, G. Draper 2005

Lasery

Téměř rovnoběžné paprsky

Pupila oka má maximální průměr asi 7 mm
čočka svazek zaostří na průměr 7 μ m

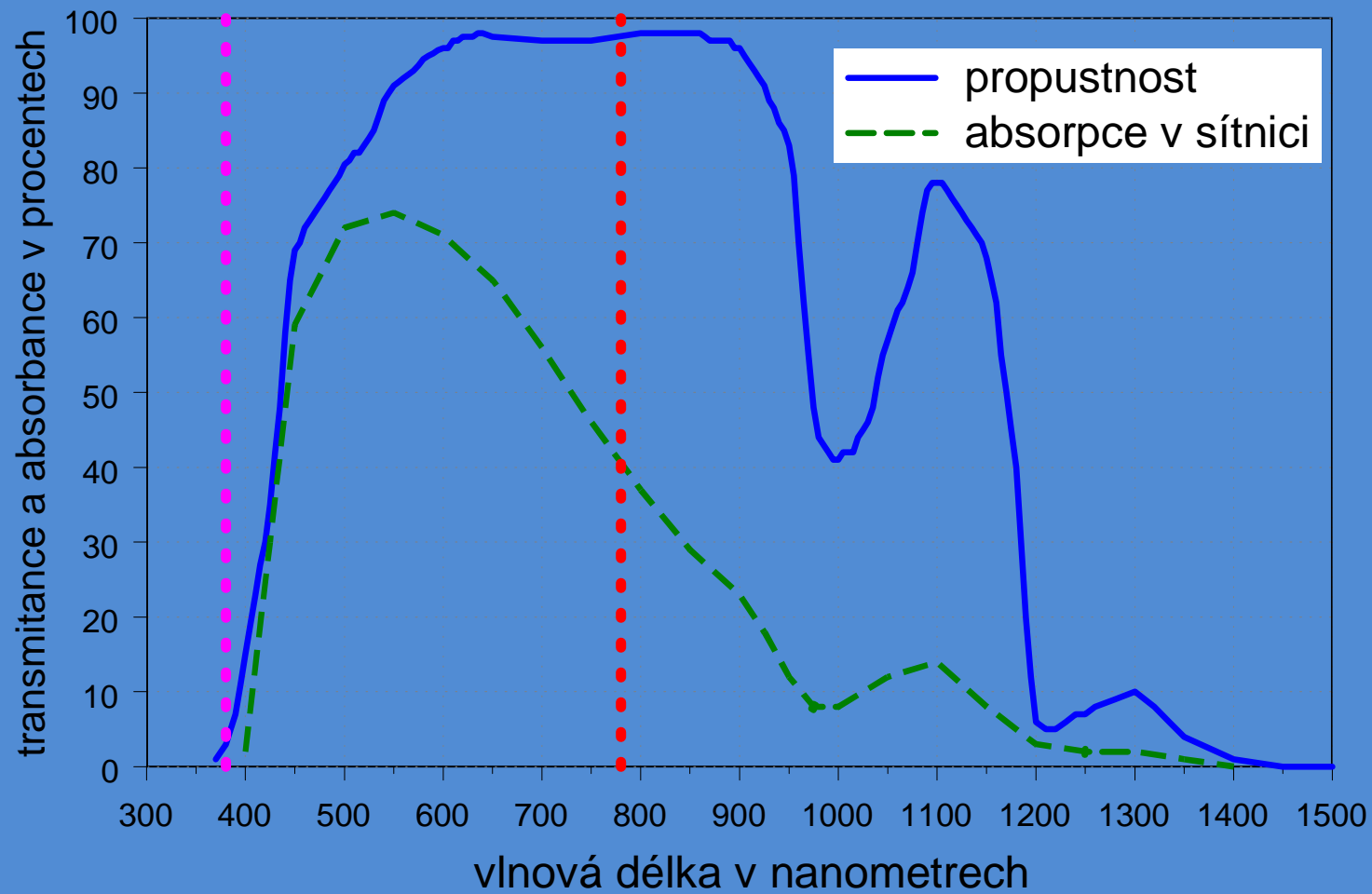
Teoreticky 10⁶x vyšší zářivý tok

**Laser se světelným tokem několika miliwattů
může již poškodit sítnici.**

- 0,25 sekundy a 25 W/m²
- Třídy laserů I, II, III, IV

Velká hustota zářivého toku na jediné vlnové délce

Ochranu zdraví hlídá zákon, ale co **oslnění?**

Zdraví zcela neškodný laser třídy II **může oslnit na stovky metrů.**

Zdánlivě neškodné zařízení může mít velmi závažné dopady - **oslnění pilota přistávajícího letadla**

Návrh

- Lasery třídy **I, II** – **prodej od 18 let** (v tomto věku již většinou nemají lidé čas na hlouposti)
- Lasery třídy **III, IV** – **označení zbraně** – významná restrikce prodeje

Děkuji za pozornost

Více informací na

<http://www.szu.cz>
hledat “neionizující záření”

a

Knižní publikace

Neionizující záření - expozice a zdravotní rizika
Luděk Pekárek, Pavel Šístek, Lukáš Jelínek
SZU 2006